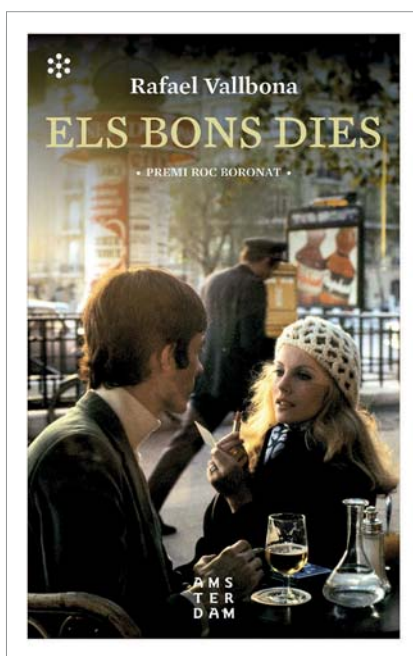

Tria personal

per Vicenç Llorca

Rafael Vallbona

Els bons dies

Premi Roc Boronat,
Amsterdam, Barcelona, 2019.

Rafael Vallbona (Barcelona, 1960) és un autor prolífic. Vital, encuriolit pel que passa al seu país i al món, sempre ofereix al lector motius de lectura, temes en què poder descobrir aspectes interessants. Si la memòria personal i col·lectiva a través de la Cerdanya el va dur a escriure *La casa de la frontera* el 2017 (Premi Sant Joan), hi ha tornat el 2019 des de la crònica a *Un any a la Cerdanya*.

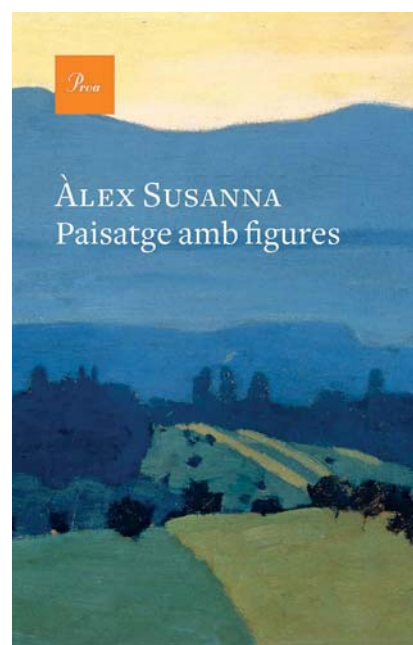
Tanmateix, no ha estat l'únic llibre, ja que s'hi ha d'afegir la novel·la *Els bons dies*, mereixedora del Premi Roc Boronat. Aquí, la relació entre memòria i literatura condueix de ple a un balanç generacional: com s'ha de valorar la transició? A l'aeroport

d'Orly, en Ricard és a punt de tornar a Barcelona. Mentre espera l'avió, evoca el temps en què, mort el dictador Franco, va anar a París amb el seu amic Martí. Ara bé, mentre en Martí no va acudir a la cita que els havia de tornar llavors a Barcelona, ell sí que ho va fer. Trenta-set anys més tard, hi pensa i veu aquell temps com un moment determinat per l'eufòria de la joventut. Sota les passes de Hemingway, els amics es van sentir «vestigis d'una generació perduda» i van fer «de París la metàfora d'una utopia que sabíem irreal». La decisió d'en Martí l'ha corsecat i li balla pel cap un seu pensament: «l'estafa de la transició».

El detonant de la nova anada a París és un fet històric recent: el referèndum de l'1 d'octubre i la vaga general dos dies més tard: «Per això he tornat a París. Per recuperar, abans no sigui massa tard, la llibertat de l'home rebel per al qui el passat ja només és una ombra evanescent.» En Ricard va a la recerca d'en Martí i, en el seu viatge en l'espai i en el temps, ressegueix la pista de dues persones més d'aquella època: la Jane Gaul, una noia anglesa estudiant d'història a la Sorbona (la seva identitat en realitat es tracta d'una màscara), i en Patrick Molino, que va arribar a ser un escriptor notable abans que es tragués la vida. A partir d'aquí, l'obra s'estructura en quatre parts, cadascuna narrada en primera persona per un dels protagonistes de la trama excepte en Patrick, que apareix com un personatge *in absentia*. Així, a la primera d'en Ricard, cal afegir-n'hi una de segona de la Jane i

una de tercera del Martí, per acabar un altre cop amb el Ricard.

Amb una prosa ràpida, Vallbona fa emergir una època de joventut per posar sobre la taula, si més no, dos grans temes: la relació de la memòria individual amb la col·lectiva i la interacció de la cultura i l'art amb els canvis socials i els seus fets històrics.

Àlex Susanna

Paisatge amb figures

Proa, Barcelona, 2019.

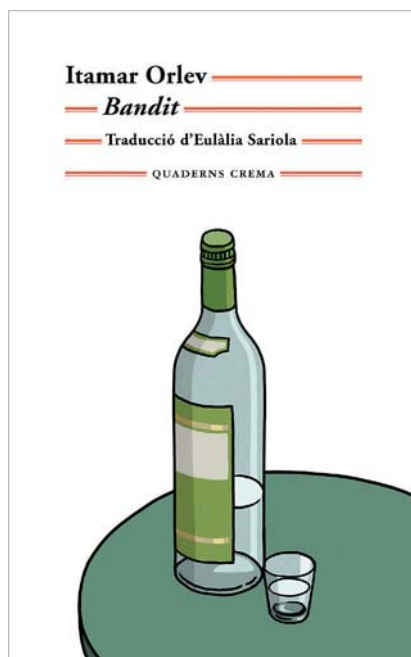
En un moment marcat per la velocitat i allò que, parafrasejant Zygmunt Bauman, s'ha anomenat la consciència líquida del real, una obra com *Paisatge amb figures* esdevé tota una invitació a la lentitud, a la contemplació, al gaudi d'una visió serena i reflexiva de la realitat. Trenta anys s'han escolat entre el primer dietari,

Quadern venecià, i aquest. Entretant, l'autor ha afegit a la seva tasca poètica la dietarística amb tres títols més: *Quadern de Fornells* (1995), *Quadern d'ombres* (1999) i *Quadern dels marges* (2006). Es tracta, doncs, d'un dels escriptors actuals que, amb més consciència, s'ha lliurat al conreu del dietari, sempre sota la batuta de la paraula «quadern».

Ara, Susanna se centra en un any, el 2018, important per l'encreuament entre una crisi professional i personal en la seva vida privada i una crisi col·lectiva en ple procés sobiranista a Catalunya. I, des d'aquesta perspectiva, el dietari cobra un gran interès, ja que no l'és tan sols d'un autor, sinó també d'un moment de la nostra vida col·lectiva. D'aquesta manera, i amb els importants fets històrics viscuts després de l'1 d'octubre de 2017 com a teló de fons, Àlex Susanna ens convida a un passeig que, metafòricament, bé podríem definir com la contemplació d'una exposició que ens proposa un retaule cultural i històric amb els seus protagonistes. D'aquí el sentit del títol: un paisatge i les seves figures. Entre les geografies que s'ofereixen per a aquest exercici peripatètic, destaquen Queralbs, el Matarranya o el Penedès, juntament amb l'escapada a grans ciutats com París. Pel que fa a les figures esmentades al llarg de les pàgines, el ventall és enorme. Destaquem, per exemple, l'escultor Aristides Maillol, l'estètica del qual amara bona part del que és el llibre: una recerca serena de la bellesa i la veritat.

Amb una prosa elegant i un sentit de l'erudició ple de vitalisme, les lectures i els lectors gaudiran d'una visió de la cultura des de dins, des de l'anotació del dia a dia compost per concerts, recitals, taules rodones, viatges, exposicions... Una crònica en què no falten els fets determinants d'una vida, com el decés del pare de l'autor: «l'absència del

pare ressona dins meu com un baix continu». O la pèrdua de grans creadors, com el cas de l'estimat poeta Màrius Sampere, amb una reflexió final interessant. Al capdavant, aquesta obertura a la vida, la cultura i la història converteixen *Paisatge amb figures* en un gran dietari.

Itamar Orlev

Bandit

Traducció d'Eulàlia Sariola
Quaderns Crema, Barcelona, 2019.

Interessant la lectura de *Bandit*, una novel·la de l'autor nascut a Jerusalem el 1975 Itamar Orlev i que va merèixer el prestigiós premi Sapir. Situada al final de la dècada dels vuitanta, l'obra narra la vida d'en Tadek, un jueu d'origen polonès que va arribar a Israel de nen vint anys abans. La raó de l'èxode va ser la fugida de la mare, amb ell i els seus germans, d'un marit que havia sotmès la família al terror amb una violència exercida per una persona certament carismàtica, però descontrolada a causa de l'alcohol. En Tadek, escriptor frustrat a la trentena, i que es troba també en un moment de crisi sentimental, perd la seva dona, que

se n'emporta el fill. En certa mesura, la història es repeteix. La vivència de la soledat el fa prendre una decisió: tornar a Polònia a la recerca d'una persona que detesta, però que, de cop, l'ha fet pensar en ell mateix: el seu pare.

En el context d'una reconciliació incerta, la visió del pare ara des d'uns ulls adults es barreja amb les experiències viscudes en el passat, de manera que l'obra es desenvolupa en diversos plans argumentals que es barregen. Així, dins el marc d'una Polònia a les acaballes del règim comunista, es narra la complexa retrobada amb el pare, un home ja gran i decrepit que viu en plena soledat. De tornada a Israel, en Tadek necessita contrastar la visió del pare amb la perspectiva de la mare. Finalment, es posa en joc la identitat dels progenitors des del context històric de la Segona Guerra Mundial. Així, el pare és un partisà eslau antinazi i anticomunista, mentre que la mare és d'origen jueu i està a punt de perdre la vida. D'alguna manera, les contradiccions dels protagonistes són també les contradiccions de la història.

Bandit ens acosta, doncs, a una visió força desconeguda de Polònia, alhora que planteja, dins el marc conceptual de la recerca de la pròpia identitat, les contradiccions que nien en l'ànima humana a partir de la relació paternofilial. Llegim significativament en un moment determinat: «l vaig llegir la cara greu, atterridora del meu pare, l'assassí encarregat de les execucions sumàries al servei de la pàtria. Sempre l'havia imaginat com un partisà valent, participant en accions heroiques, lluitant contra els alemanys [...]. Com a les pel·lícules. Volia que el meu pare fos un heroi de les pel·lícules de Hollywood. Un altre cop topava amb la realitat, i com més mirava la cara del meu pare més espantosa em semblava.»

Escrita amb sentit de l'humor, no amaga, però, la crueltat dels fets